

Heikki K Lähde

Kotikonnun eväillä elämän tolalla

Aikamatkalla ihmisten parissa

KOTIKONNUN EVÄILLÄ ELÄMÄN TOLALLA

HEIKKI K LÄHDE

KOTIKONNUN EVÄILLÄ

ELÄMÄN TOLALLA

AIKAMATKALLA IHMISTEN PARISSA

©: Heikki K Lähde

Kustantaja: Books on Demand,Helsinki,Suomi

Valmistaja: Books on Demand,Norderstedt,Saksa

Tiedotus ja kustannus.Heikki K Lähde.Tmi

ISBN: 978-951-568-167-6

Sisällys	
Esivanhempien elomuodon arkea	9
Hiki hitsasi ihmisen ja hevosen työpariksi	11
Maa-alueemme matkaa viime vuosisadalle	13
Reformaatio-500 osana Suomi-100-vuotta	14
Kinkeriperinne elää maaseudulla	16
Koivusta vasta-aineeksi saunavihtoihin.....	17
Kansallisruuaksi juurta jaksain ruisleipä	19
Lammi kirkkopitäjästä kunnaksi	20
Kunnallishallinto sai kivijalkansa vuonna 1865	21
Isojako rajasi yhteismaat kylän taloille.....	23
Isokulmalle uudistaloja ja perintötorppia	24
Kalkko ja Hietavalkama n:o 15 kruununuudistaloksi.....	26
Hietavalkaman kruununuudistalo perintötaloksi.....	27
Matoniemestä n:o 16 kruununuudistaloksi	30
Koivula n:o 17 kruununuudistaloksi	31
Koivuniemi n:o 18 perintötaloksi	31
Riihilahti n:o 19 kruununuudistaloksi.....	32
Mikkola n: 20 kruununuudistaloksi	32
Ankeriasniemi n:o 21 kruununuudistaloksi	33
Kotaniemi n:o 22 kruununuudistaloksi	33
Tervakoski n:o 1 kruununuudistaloksi.....	33
Savikota n:o 2 kruununuudistaloksi	33
Porraskosken saha loi asumakylän	34
Porraskosken – Järventaustan kyläyhdistys	35

Kuohijärvi kyläkeskeinen toiminnan väylä.....	37
Kulkemisen valtimoväyliä avarsi tarve.....	39
Kulkutarve ajoitti Kuohijärven ympärysteitä	42
Riihilahdesta Kuohijoelle	46
Porttien kautta kouluun ja kylälle.....	47
Kulkeminen oli sodan jälkeen monimuotoista	49
Karjanpitoa navetassa ja laitumilla	52
Lehmä jalostaa ruohon maidoksi.....	55
Talonpoikaiskylän lisätoimintoja	58
Maatalon menetelmät muuttuneet	59
Taksvärkkiä sulassa sovussa kuin vesilinnut talvella	61
Kesävieraat Isokulman uudistaloissa	65
Metsäkone korvasi korjuu- ja uittohommat.....	66
Hyppäys lihasvoiman käytöstä sorminäppäryyteen	70
Puu metsästä veden ääreen	72
Vonkamieheltä ponttoolle.....	74
Suuret sukupolvet 1945-1950 kansamme osana	78
Muutoksen vauhti kiihtyy kanssamme	79
Viestintä tupatiloista näkymättömään älypilveen.....	80
Ylenpalttista näkymättömyyttä älyvoimaisesti	81
Lyijykynistä älyviestintään	83
Kyläkaupassa ostokset tiskillä, marketissa etsittävinä	84
Lakaisukoneen kuljettajaksi tietysti.....	87
Traktori puksutti muutostahtia 1950-luvulla.....	89
Sähköstä mittava helpotus naisten töihin	91

Järventaustan palokunnantalo	92
Maaseudun luonnon luonnollisuus muuttui	93
Vuodenajat antoisa jokamiehenoikeus	95
Talonpito tapoineen myllytykseen	98
Maaseudun siemeniä huomiseen	99
Perinteiden ketjua menneisyyden helmistä	102
Lapsuuden sielunmaisemasta elon kotikonnuille	103
Maistiaisista nuoruuteni maataloudesta	105
Kuohijoen Purastieltä Lähteenmäkeen	107
Lähteenmäestä mylläriksi Porraskoskelle	108
Lähteenmäestä Pietariin ja Porraskoskelle	110
Porraskoskelta Ojamäkeen.....	116
Myllärin lapsia Jahkolaan ja Isokulmalle	121
Heikki ja Helmi Kähköran ja Ojamäen omistajiksi	124
Kotiseutuni viisi läheistä kirkonkylää.....	129
Kyläpalvelut kaukaistuivat	130
Navettarakennus kotieläimille	131
Nikkarointia ja puhdetöitä.....	134
Kotiseudun eväillä tolalta toiselle	136
Isovanhempien ja lastenlasten antia toisilleen	137
Harrastin opiskelua, opiskelin harrastuksia.....	139
Jouluaaton jännitystä ja hevosmatka joulukirkkoon	143
Kuka toi joulun kirkosta kylään.....	146
Silmäkameran videoimaa elämää	147
Kotikonnun eväitä oppikouluun	150

Lyhyt lapsuus ja pitkä tie aikuisuuteen.....	151
Viimeisin pulamme opetti tulemaan toimeen.....	152
Kotiohjaus tie ulkoluvusta uskon salaisuuksiin.....	154
Oppikouluun Hämeenlinnan lyseoon	159
Korkeakoulusta maanmittariksi	162
Kaksi vuosikymmentä Pohjanmaalla	167
Käsipäivää hymyillen ja katse syvälle silmiin	167
Aikapalkkaus tuli esteeksi lisätutkinnoille	169
Synkronirenkaana ja öljynä työyhteisössä.....	172
Lapualta Lahden kautta läänitason vastuuksiin.....	174
Kolmen vuosikymmentä maanmittarina	178
Jäähyväiset virkauralleni maanmittauslaitoksessa	179
Hämeenlinna elämäni monitoimipiste	181
Aura kotiseutukytken kuvajana	183
Harrastukset kansainvälistyivät	185
Kaikkiin ilmansuuntiin yli 80 maahan	188
Jäähyväiset Finnairin kypille maailman ympäri	189
Elämä kotiseudun avartamana	190
Maaseudun etuna edelleen ilmava luonnon helma	192
Luonnon helmassa itää energian siemen	192
Luonnon luonnollinen luomu on oiva idea tolalle.....	193
Löytöretkeilijän nostalgiamatkoja nuoruuteen	195
Eläkeläiset tiellä vai oikeasti tolalla.	196
Elontaivaltani	200

Esivanhempien elomuodon arkea

Olen aina pyrkinyt saattamaan kirjoitukseni kohdeajan elomuodon suhteellisen selkeästi kuvatuksi. Me elämme omassa ajassamme. Niin ovat kaikki ihmiset tehneet. Myös tulevilla ikäluokilla on oma nykyiäkansa. Kaikella elämällä on kolmiyhteys. Menneisyys kertoo, miten nykyhetkeen on tultu. Huominenkin vaikuttaa siihen. Ennen vanhaan samankaltainen nykyisyys kesti vuosituhansia. Fyysisen voiman rajallisuus vaati apukeinojen kehittämistä. Niinpä ihminen keksi käyttää vipuja ja veivejä sekä luonnonvoimia. Sai aikaan esimerkiksi Kiinan muurin ja pyramideja. Tuulivoiman ja vesivoiman sekä painovoiman muodostama kokonaisuus on auttanut ammoisista ajoista nykypäivään osittain luonnollisena ja osittain ihmiskunnan tarpeisiin kahlittuna. Tuli ja kylmyyskin kuuluvat samaan kokonaisuuteen.

Tuon voimakokonaisuuden täydentäjänä ovat toimineet niin ihmisten kuin eläinkunnankin omaavat tahdonvoimat ja kehitetyt välineet kivikirveestä alkaen. Rajoitun tässä teoksessa maaseudun elämään. Lihasvoiman aikainen toiminta alkoi todella kauan sitten ihmisen asettuessa paikalleen asumaan ja viljelemään. Tätä elomuotoa kesti tavallisessa talonpoikaiskylässä suurelta osin lähes viime vuosisadan puoliväliin asti.

Luovutetulta alueelta ja sotarintamalta Karjalan seudulta ja Lapin sodan seurauksena sekä Porkkalan vuokra-alueelta jouduimme asuttamaan noin 700 000 kansalaistamme pienentyneelle alueellemme. Sodan jälkeen maahamme syntyi suuriksi ikäluokiksi kutsuttu väestönosa. Määrä oli noin 600 000 uutta kansalaista. Maksettavanamme oli nopeasti myös mittavat sotakorvaukset uudisrakentamisen lisäksi.

Omia voimia vaativa työ muodostui lähes kohtuuttomaksi sodan raskastamien sotarintaman ja kotirintaman ihmisten sekä suomenhevosten jaksettavaksi. Tarvittiin apua. Sitä oli jo suurtiloilla. Pientilavaltaisessa talonpoikaiskylässä ei koneapua merkittävästi ollut vielä 1940-luvulla. Tulossa oli. Valmet oli varautunut. Ulkomaakauppa vapautui vähitellen. Niin kävi myös kyläkaupoille. Eioota pursuavat hyllyt ja laarit alkoivat täyttyä hyötytavaroilla. Ostokorttien lajikupongit vähenivät.

Työmäärän tunkoksessa kaivattiin apua. Sellaiseksi ilmaantui konevoiman airueena tullut traktori. Sen perään oli helppo kytkeä hevosvetoisia laitteita. Korvattiin kaksi aisaa yhdellä vetopuomilla, joka kytkettiin traktoriin. Piiat ja rengit menettivät nopeaa tahtia sekä työnsä että asumisensa maatilan ison ruokakunnan yhteydessä. Samoin kävi monelle isäntäperheen jäsenelle. Suomenhevosten määrä väheni.

Koneellistumisen aikaansaama muutosten myllerrys huipentui 1960-luvulle. Silloinhan suuret ikäluokatkin saavuttivat työikäisyyden. Yli miljoona maamme asukkaista oli joutunut siirtymään maassamme uusille asuinsijoilleen. Maaseudulla elantonsa saava kansanosa oli 1.1.1970 enää alle puolet väestöstämme. Muuttaneiden määrä oli aikaansaanut asutuskeskuksissa työpaikkojen, asuntojen, kulkuteiden, koulujen, neuvoloiden, terveydenhoidon ja sairaanhoidon kehittämisen aallon. Hyvinvointivaltiomme kehittyminen oli ottanut merkittäviä askeleita. Tuossa muutama maaseudun nopeaan rakennemuutokseen vaikuttanut iso asia.

Omavaraistalouden aika kulki nopeasti kohti loppuaan. Kotona valmistettu ruokakin alkoi siirtyä tuottajilta pitkälle jalostusmatkalleen kohti kuluttajia, joihin maaseudun asukkaatkin kuuluivat. Suurten ikäluokkien elinkaari heijastui lapsuuden, nuoruuden, koulutuksen työikäisyyden ja lopulta eläköitymisen asioihin. He ovat osa kansastamme. Mutta heidän vaikutuksensa elämänkaaren tapahtumiin korostui määrän myötä. Olihan heitä noin puoli miljoonaa eli noin kahdeksasosa kansastamme.

Kotiseutu sytyttää mieleeni mahtavan muistojen maiseman lapsuuteen kuin auvoisena aurana ympärilleni. Sen eväitten ydin on isäni muistiinpanoissa ja minulle antamansa vihon alkusivulla. ”Isältä ja Äidiltä Kaleville muistoksi 1935. Kun tulet vanhaksi, etsi tämä kirja sieltä kaapin takaa ja katsele muistoja nuoruudestasi. Isä.” Äidin antama juurrutus elämälleni kiteytyi ”Levolle lasken Luojani...”-iltarukouksen sanomaan.

Sain juuret ja siivet kuin myötätuuliksi elontaipaleelleni maamme ihanasta luonnosta ja maaseudun elämästä. Toivon saavani esille ilmaistuna tuon luonnon lumon elomuodon luonnollisen luontaisesti koettavaksi. Maaseudun luontoa lähellä toimivalla tai asuvalla on luontainen mahdollisuus toimia parhaiten luonnon ehdoilla. Ihmisten ja heidän kotiseutujensa erilaisuudet ovat toimineet aitoina uusien haasteiden antajina elämäni tolalla. Siinä elämä ja minä pyrimme olemaan ystäviä keskenämme.

Heikki Kalevi Lähde.

Hiki hitsasi ihmisen ja hevosen työpariksi

Isänmaamme 100-vuotisjuhlavuonna tahdon kantaa oman korteni juhlakekoon ja tallentaa kansien väliin ja nettikirjaksi kotiseudun elomuo-toja ilman sähköä ja koneita. Niissä oloissa ovat eläneet esivanhem-pamme sadat sukupolvet. Itsekin sain kokea tuollaista aikaa pari vuosi-kymmentä. Elin aikaa, jolloin lapsuus oli lyhyt ja nuoruus pitkä. Taaper-rettiin töissä pienestä pitäen. Omissa oloissaan elävät tulevatkin sukupol-vet. Aikaa ei voi säästää eikä lainata. Siinä voidaan toimia vain nykyhet-kessä. Emme myöskään voi siirtyä entisyyteen. Se olotila on elävöitettävä muistoilla ja muilla tallentuneilla jäänteillä.

Olen saanut kokea ikäystävieni kanssa jotakin sellaista, mitä mikään sukupolvi tuskin on koskaan kokenut. Merkittäviä muutoksia on toki ta-pahtunut ennenkin. Aika ihmisen asettumisesta paikalleen viime vuosi-sadan puolivälin koneellistumiseen on sisältänyt verkkaista muutosta. Nyt muutos on saanut nopeamman ja kiihtyvän tahdin. Lapsuudesta var-tutaan eri lailla nykyaikaisempaan aikuisuuteen. Polkupyöräkin on taval-laan keksitty uudelleen. Ennenvanhan ”jalkaratas” on saanut monenlaisia vaihteistoja, jarruja, jopa polkuvoimaa auttavia apumoottoreita. Toimin-tatavat ovat uusiutuneet. Niiden nimitykset ovat saaneet uuden sisällön.

Maataloudessa lihakset olivat monilla tiloilla vielä 1950-luvulla ainoa käyttövoima. Sähköjohtoja tai puhelinlankoja ei monista asumakylistä löytynyt. Sotien rasittama kansa kaipasi nopeasti auttavia voimia. Muis-tan, kuinka kotiini hankittiin traktori ja tuli sähkö ja puhelinkin aikanaan. Sähköä olin nähnyt vain kirkossa ja kirkonkylässä. Hevosvedolle sopivat aisat muunnettiin koneille käyviksi. Sähkö mahdollisti uudenlaisen valais-tuksen. Vesi ja lämpö siirtyivät ämpäristä ja puusylyksistä putkistoissa vaeltaviksi. Ulkokuusit siirtyivät luksusilmionä sisäkäyttöön.

Lyhyehköt katsaukset kertokoot lähinnä sodan jälkeisistä parista vuo-sikymmenestä. Kotikylälläni tarkoitan Lammin pitäjän pohjoisosassa ole-vaa suurta Lieson kiinteistörekisterikylää. Väitöskirjassani kutsuin sitä ta-valliseksi talonpoikauskyläksi. Kylässä ei ole ollut suuria kartanoita. Kylä on sijainnut lähellä valtakunnan ikivanhoja valtaväyliä. Näitä maan valti-moita myöten kulki jo vuosituhat sitten monenlaisia vaikuttajia.

Kirjan alkuosa koskee lähinnä isojaossa syntyneitä Avuskulman ja Isokulman sekä Neroskulman ja Porraskosken asumakylä. Toinen osa kuvaa parin esipolveni elotavalta omilta synnyinsijoiltaan kotikonnuleni ja omaa taivaltani kotiseudultani saamin juurin ja eväin Pohjanmaan ja Keski-Suomen sekä kotiläänini Hämeen alueilla yli kahdellatuhannella tilalla asuvien elämää julkishallinnon tehtävissä auttamassa.

Omat muistikuvani pohjautuvat moniin asiakirjoihin ja omiin muistiinpanoihini. Muistikuvani alkavat viime sotiemme ajasta. Olinhan silloin jo kansakouluiässä. Silloin miehiä ja hevosia oli puolustamassa maamme laillisia rajoja. Mukana oli myös monia naisia eri tehtävissä. Maaseudullakin oli useita sotatoimiin liittyviä aputoimintoja. Siellä olevien oli huolehdittava kummankin rintaman muonituksesta. Sodan jälkeen oli asutettava evakkoväki. Kansan oli huolehdittava suurista sotakorvauksista. Kaiken oli tapahduttava sodan rasittamin voimin. Kaivattiin kovasti koneapua. Pian tuli traktori ja sitä seurannut leikkuupuimuri, jotka saivat aikaan omavaraistalouden lopun. Se oli suurin maassamme tapahtunut rakennemuutos. Sitä on seurannut jatkuva muutosten myllerrys.

Tapahtumia on arkistoitunut alitajunnan muisteihin erinomaisen silmäkameran tallentamana. Se on osannut ottaa mukaan muidenkin aistien tuntemuksia kuvan hetkeltä. Monien kuvien tilanne elävöityy usein tunnemuisteista uudelleen sisäisesti katsottavaksi. Olimmehan tuon ajan elomuodon tapaan mukana arjen toiminnoissa ensi askeleista lähtien. Ymmärtääksemme ennen vanhan ajan arkisia aherruksia ja kaikkia elämän toimintoja meidän tulisi sisäistää itsemme tuon ajan arkeen. On pyrittävä mahdollisimman hyvin oivaltamaan muutoin ajan olosuhteita. Esimerkiksi sähkön puute merkitsi valaistuksen ohella sitä, että jokainen vesipisarakin oli kannettava kaivosta sinne, missä vettä tarvittiin. Se oli myös kannettava käytön jälkeen pois.

Nuo viime vuosisadan alkuosan elämäntavat maaseudulla ovat tosi-asiassa lähes kokonaan museoituneet. Toimintojen nimityksiä on siirtynyt nykyaikaan toisenlaisin sisällöin. Esimerkiksi sadonkorjuu ja lypsäminen ovat kokeneet jo tavallaan useampia muutoksia elämäni aikana. Siksi tuo museo tuntuukin sopivalta vertaukselta. Toivon, että mahdollinen lukija haluaa asennoitua oikein kirjan annin sisällön oivaltamiseen. Itse pyrin parhaan kykyni mukaan toimimaan museo-opasoppilaana.

Maa-alueemme matkaa viime vuosisadalle

Noin seitsemän vuosisataa kuuluimme Itämaana nykyiseen länsinaapuriiimme Ruotsiin. Siltä ajalta ovat peräisin nimitykset ”Vanha Suomi” ja ”Uusi Suomi”. Ruotsin Itämaana saimme runsaasti eväitä. Ne sisälsivät paljon silloisen isänmaamme lainsäädäntöä siirtyessämme Venäjän vallan alaisuuteen. Keisari Aleksanteri II virallisti myös oman Suomen kiellemme allekirjoittamalla kieliasetuksen 30.07.1863 Hämeenlinnassa maaherran virkahuoneessa. Venäjän lahjana meille on paljon sen hyväksymää ruotsinaikaista lainsäädäntöä edelleenkin huomattavassa määrin voimassa maassamme. Saimme myös pitää kansalaisia lähellä olevan virkamiehistön. Ylempi virkamiehistö oli venäläisiä. Niinhän olimme virallisesti mekin, kunnes itsenäistyiimme vuonna 1917.

Siksi saamme tänä vuonna kaikki yhdessä viettää itsenäisyytemme 100-vuotisjuhlia 1157 kilometriä pitkän maamme kaupungeissa, kunnissa, kylissä ja vaikkapa itse kunkin kokemalla kotiseudulla. Kotiseuturakkauden luomaa juurevuutta tarvitaan tulevaisuudessakin.

Ruotsin aikakauden lopulla Lieson kylä ja sen 14 vanhaa maakirjataloa¹ saivat nykyiset rajansa laillisesti maastoon ja kartalle merkittyinä vuonna 1806 päättyneessä Lieson jakokunnan isojaossa. Rakennukset sijaitsivat toisiaan lähellä kylän eteläosassa.

Maa-alueemme siirrettiin vuonna 1809 sodan seurauksena Venäjän osaksi. Saimme kuitenkin toimia omana autonomisena suuriruhtinaskuntana. Suuri merkitys kansallemme oli myös ruotsinvallan ajalta saamillamme eväillä.

Kirjan toisessa osassa kerron lähinnä oman laajan sukuni elämästä maaseudulla noin viiden sukupolven ajalta. Aloitan isoisäni eli torpparinpojan ja torpparin ja myös myllärin lapsuudesta. Hän piti isäni tapaan päiväkirjaa elämästään. Niissä on paljon mielenkiintoista tietoa heidän aikansa elomuodoista ilman koneita. Isoisäni suoritti monien muiden kyläläisten tapaan pitkän asepalveluksen Pietarin seuduilla saaden olla mukana myös keisarin katselmuksissa. Niistäkin hän kertoo alkuperäisessä päiväkirjassaan.

¹ Maakirja oli luettelo veroista. Maaverot lakkautettiin vuonna 1925.

Reformaatio-500 osana Suomi-100-vuotta

Maamme viettää tänä vuonna 100-vuotisen itsenäisyytemme juhla-vuotta. Reformaatio viettää omaa kansainvälistä 500-vuotisjuhlaansa 31.10.2016 – 5.11.2017. Reformaation aika alkoi Martti Lutherin 95 teesistä 31.10.1517 anekaupan väärinkäytöksiä vastaan. Se on antanut monia suuntaviittoja kansallemme. Se vaikutti kansallisvaltiomme syntyyn. Kustaa Vaasa loi valtiojärjestelmän, jossa kirkon ja valtion toiminnot erotettiin selkeästi toisistaan. Siinä valtio hallitsi kokonaisuutta ja kirkko tuki valtiota. Luterilaisuus edisti kansakunnan eheytyä ja pohjoismaista yhteenkuuluvuutta. Luterilaisuuden merkitys lisääntyi vähitellen. Reformaatio sai aikaan yhteisöllisyyden ja kristinuskon merkityksen lisääntymistä. Kirkon opetus levitti lukutaitoa ja koulutusta. Suomen kielen käyttö laajeni. Saimme Mikael Agricolan ansiosta suomenkielistä kirjallisuutta. Meillä on maailman vanhin painovapauslakikin.

Lutherin jalanjäljet löytyvät monin tavoin maamme toiminnasta jopa sen kivijalkoina. Se liittyy merkittävästi myös omaan elämään. Sain kokea jo neljännen erittäin läheisen ihmisen menettämisen elämästäni. Tällä kertaa se tapahtui yht’äkkiä kuten äitinikin nukahtaminen ikiuneen. Olin rohkaissut vuosikymmen aikaisemmin tytärtäni vuoteensa äärellä: ”Kun tästä paranet, me teemme joukolla tämän matkan.” Uusi koettelemus tuntui, kuin kaikki olisi päättynyt. Vuosipäivä pelotti. Päivän jaksamiseksi minut johdateltiin tuolle aikaisemmin ajatellulle matkalle vaikkakin nyt ”yksin mutta yhdessä”. Se matka vei joka kymmenes vuosi esitettävään Oberammergaun kärsimysnäytelmään Jeesuksen viidestä viimeisestä päivästä. Perinne on saanut alkunsa kyläläisten luvatussa, että jos he pelastuisivat rutolta vuonna 1633, he panisivat toimeen lupaamansa esityksen. Toive toteutui. Rooleissa ovat kyläläiset ilman maskeerauksia ja ammattinäyttelijöitä. Kyläläiset esittivät sen tällä kertaa 41. kerran.

Matkaan liittyi viikko saksalaisen papin Martti Lutherin jalanjäljillä. Hän julkaisi kuuluisiksi tulleet teesit Wittenbergin linnankirkon edustalla tänä vuonna 500 vuotta sitten.

Reformaatiolla on merkittävä vaikutus kirkon ja kirkkopitäjien kautta kansallisvaltioomme. Kirkkohon johti kansan kehitystä kirkkopitäjien seurakuntien kautta merkittävästi siihen asti, kun Kustaa Vaasa päätti val-

tiojärjestelmästä, jossa tehtäviä selkeästi rajattiin valtion ja kirkon vastuille. Reformaation johdosta kristinuskon merkitys kasvoi yhteisöllisyyden myötä. Suomen kielikin sai lisää jalansijaa Mikael Agricolan ansiosta. Kirjallisuus kielellämme lisääntyi.

Kuva 1. Oberammergaun esityksen tiloihin esityskuvien taustalla mahtuu kerralla useita tuhansia mukana olijoita. Seuraava esitys on vuonna 2020. Alla kuva Wittenbergin kirkon ovesta, johon Luther teesinsä naulasi. Kuvat:H.K.Lähde.

Kinkeriperinne elää maaseudulla

Keskiajalta peräisin oleva kinkerit-tapahtuma elää edelleen monissa maaseutupitäjissä. Lukukinkereiksi tai lukusiksikin niitä on kutsuttu. Kylänluvuistakin on puhuttu. Aika on tuonut kinkereihin uutta sisältöä. Kinkerit tai lukuset saivat alkunsa pappien ripitysmatkoista. Vähitellen kristinopin kuulustelutilaisuudet saivat enemmän jalansijaa. Kinkereiden järjestäminen on ollut kirjattuna kirkkolakiin jo 1600-luvulla. Vähitellen keskeiseksi ohjelmaksi muotoutuivat katekismuksen ja raamatun lukeminen. Lutherin virsi ”Jumala onmpi linnamme” kuului vakio-ohjelmaan muiden virsien joukossa.

Lukemaan oppiminenkin liittyi lukusiin. Opetuksesta huolehtivat luonnollisesti papit ja lukkarit. Kuuluivathan lukukinkerit kirkollisiin tapahtumiin varsinkin ennen koululaitoksen muodostumista kunnan hoidettavaksi. Kansan opettaminen oli sitä ennen osa kirkon toimintaa.

Lukukinkereiden pitopaikkana ovat kautta aikojen olleet ihmisten kodit. Monet pitäjät on jaettu kinkeripiireihin, joissa lukukinkereiden vuorottelusta on huolehdittu. Usein kinkeripiirit ovat olleet kyläkohtaisia. Nykyajan lukusista on tullut enemmän sosiaalisia tapahtumia. Asukkaat saavat tavata pitäjän papistoa, ja papit pääsevät tutustumaan kylän oloihin ja asukkaisiin. Talon tarjoilu kinkeriperineessä on nykyaikaistunut monipuolisemmaksi ja kohti juhla-ateriointia.

Kyläläisten tapaamisen näkökulmasta lukuset ovat tulleet entistä merkittävimiksi. Kylän kansakoulu ja muutamat muutkin tapaamispaikat ovat kadonneet. Ilmeisesti kylässä käyminenkin on vähentynyt.

Monissa kylissä ovat väen vähentymisestä huolimatta erilaiset perinnetapahtumat saaneet uutta jalansijaa. Lukukinkeritkin voidaan lukea niiden joukkoon. Näyttää siltä, että sekä itsenäisyytemme että reformaatiovuoden juhllaisuudet lisäävät myös kinkeritapahtumia tänä vuonna.

lhanaa, kun olet kiinnostunut uskomattoman salaperäisestä maauskosta. Onhan kaiken energiamme alkulähde edelleen maaseudun mullan uumenissa. Nostalgisuutta maustavat luonnollisen luonnon mielenrauhaa ja terveyttä aikaansaavien elomuotojen katsaukset.

Kirjassa kerron erillisinä lukuina oman kotikontuni menneisyydestä tutkimusteni ja kokemusteni perusteella sekä nuoruusajastani ennen traktoriseurueen tuloa lihasvoiman avuksi noin puoli vuosisataa sitten.

Kerron puun ihmeellisestä matkasta metsästä maailmalle. Puu kaatui justeerilla. Hevoskuljetusta seurasi uittokuljetus hevosen ja ihmisten voimin. Ponttoopurukka vietti viikkokausia järvellä kelluvalla lautalla asuen ja tukkilauttoja kuljettaen. Hiki hitsasi hevosen ja ihmisen työpariksi.

Kerron myös isoisäni ja isäni elotaipaleiden matkasta siihen torppaan, missä he elivät ja missä sain juuret ja siivet eväikseni elämäni elotaipaleelle tuhansien ihmisten kotikonnuille jopa viiden entisen läänin alueilla.

Kirja valaisee entisajan elämää maaseudulla ja kotikonnuillani

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi